

ՇԱՐԺԱԿԱՆ ԿՐԱԿԱՑԻՆ ԽՄԲԵՐ

Ժամանակակից հակամարտություններում կտրուկ աճել է շարժական կրակային խմբերի (ՇԺԽ)՝ փոքր և գերփոքր հեռահարության հակաօդային պաշտպանության խնդիրներ իրականացնող բարձր շարժական ստորաբաժանումների դերը։ Եթե սկզբում դրանք ներգրավվել են ինքնաթիռային տիպի կամիկաձե անօդաչու թռչող սարքերի դեմ պայքարելու համար, ապա այսօր ՇԺԽ-ների միջոցով օբյեկտները օդային սպառնալիքներից պաշտպանելու հայեցակարգը դարձել է միջազգային, և դրանց օգտագործման փորձը ակտիվորեն ընդունվում է բոլոր պետությունների կողմից։

Շարժական կրակային խմբերը (ՇԿԽ) բարձր շարժունակությամբ, կարճ հեռահարության հակաօդային պաշտպանության ստորաբաժանումներ են, որոնք տեղակայված են օբյեկտները օդային սպառնալիքներից պաշտպանելու համար, հիմնականում՝ հակառակորդի անօդաչու թռչող սարքերից (ԱԹՍ)։ Սկզբում ՇԿԽ-ները կիրառվում էին միայն ինքնաթիռային տիպի կամիկաձե դրոններին հակազդելու նպատակով։ Սակայն այսօր ՇԿԽ հայեցակարգը դարձել է միջազգային, և երկրները՝ Չինաստանից մինչև Միացյալ Նահանգներ, ակտիվորեն որդեգրել են ՇԿԽ մոտեցումը։ Եվ, իհարկե, հաշվի առնելով, որ որոշ երկրներ խորքային

հարվածների հասցնելու համար մեծացրել են իրենց սեփական կամիկաձե դրոններ արտադրելու կարողությունները, ՇԿԽ-ի կիրառումը նույնպես դարձել է այժմեական։

Ելնելով տարածքի մեծությունից՝ շարակարգված ՀՕՊ-ը չի կարող փակել ամբողջ հսկայական օդային տարածքը, ինչի պատճառով անխուսափելիորեն ի հայտ են գալիս «կույր բծեր», որոնք հակառակորդի կողմից օգտագործվում են որպես իր ԱԹՍ-ների ուղու «միջանցքներ»։ Եվ հիմնական խնդիրներից մեկը, կոնկրետ օբյեկտների պաշտպանության հետ մեկտեղ, կարող է հանդիսանալ այդպիսի «միջանցքների» փակումը, որոնք գտնվում են ստանդարտ ՀՕՊ համակարգերի ծածկույթի գոտուց դուրս։

Շարժական կրակային խմբերը ներկայումս չունեն միասնական, հաստատված կազմհաստիքային կառուցվածք կամ որևէ կարգավորող սպառազինության ցանկ։ Սովորաբար, շարժական կրակային խմբերը կազմված են անվավոր տրանսպորտից (մեկ կամ մի քանի), որոնք սպառազինված են (հաճախ զուգակի) 7.62 մմ ՊԿ, СГ-43, РПК, РПД, «Մաքսիմ» և այլ գնդացիրներով, 12.7 մմ «Корд», НСВ, ДШК ծանր գնդացիրներով, ինչպես նաև 23 մմ ЗУ-23-2 և 14.5 մմ ЗПУ-2 զենիթային կայանքներով, որոնք տեղադրված են կցորդիչների կամ բեռնատարների թափքերի վրա։ Որոշ դեպքերում շարժական կրակային խմբերը հագեցած են ՇԶՀՀ-ներով և ՌԷՊ համակարգերով։

Միևնույն ժամանակ, ՇԿԽ-ին հասանելի սպառազինության արդյունավետ օգտագործումից բացի, աշխատանքի հաջողությունը կարող է մեծապես կախված լինել դրանց կիրառման գրագետ մարտավարությունից։ Հակառակորդը մշտապես կատարելագործում է իր մարտավարությունը և կաղապարային մոտեցում չի բանեցնում։ Կամիկաձե դրոնների հիմնական հարձակումից առաջ արձակվում են հետախուզական ԱԹՍ-ներ կամ տեսախցիկներով «дальнолет»-ներ, որոնք տեղեկություններ են հավաքում հակաօդային պաշտպանության միջոցների, այդ թվում՝ շարժական կրակային խմբերի տեղակայման մասին։ ԱԹՍ-ները փորձում են թռչել ցածր բարձրությունների վրա՝ թաքնվելով ցածրադիր վայրերում և անտառային տարածքներում, որտեղ շարժական խմբերի տեղակայումը և աշխատանքը դժվար է։ Ստացված տվյալները հակառակորդը համադրում է իր հետախուզական ցանցից ստացված տվյալների հետ և ձևավորում է թռիչքային առաջադրանքներ հարվածող դրոնների համար, որպեսզի շրջանցվի հայտնաբերված դիրքերը։ Ի պատասխան այդպիսի աշխատանքի՝ շարժական կրակային խմբերը պետք է կիրառեն տարբեր մարտավարական հնարքներ՝ իրենց արդյունավետությունը բարձրացնելու համար։ Հայտնաբերումից խուսափելու համար խմբերը խնամքով քողարկում են իրենց դիրքերը, կեղծ դիրքեր են ստեղծում հակառակորդին մոլորեցնելու և նրանց ուշադրությունը շեղելու համար։

Այսօր խոստումնալից միտում կա շարժական կրակային խմբերը (որոնք մինչև վերջերս միայն լուսարձակներով էին համալրված) ժամանակակից ջերմատեսիլ-

ներով, գիշերային տեսողության, ռադիտեղորոշիչ սարքերով, և «Елка» տեսակի կինետիկ խափանող դրոններով համալրելու։ Այս սարքավորումները շարժական կրակային խմբի գործողության շառավիղը 500 մետրից մեծացնում են մինչև 2.5 կիլոմետր, ինչը թույլ է տալիս ավելի արդյունավետ հակազդել ինքնաթիռային տիպի կամիկաձե դրոններին։

Շարժական կրակային խմբերի աճող արդյունավետությունը հանգեցրել է նրան, որ դրանք ընդգրկվում են ՀՕՊ-ի որսի առաջնահերթ թիրախների ցանկում։ Ինչի պատճառով անձնակազմը կարող է դիմակայել հակառակորդի գործողությունների տարբեր մեթոդներին, ներառյալ, օրինակ՝ կամիկաձե ԱԹՍ-ների օգտագործումը իրենց նպատակին զուգահեռ՝ որպես FPV դրոններ տեղափոխելու հարթակ, կամ նույնիսկ կամիկաձե ԱԹՍ-ների վրա չկառավարվող հրթիռներ տեղադրել՝ շարժական կրակային խմբերի վրա հարձակվելու համար։

Նմանատիպ պայմաններում անվտանգությունը հատկապես կարևոր է ՇԿԽ-ի գործողություններում։ ՇԿԽ ինքնապաշտպանությունը բաղկացած է մի քանի դիրքերի (հիմնական և երկրորդային) պահպանումից և դրանց ներսում ցրված, քողարկված և պաշտպանված կրակակետերի կառուցումից։ Տրանսպորտային միջոցների մոդիֆիկացիաները ներառում են զրահապատ մեքենաներ՝ մետաղական և ռետինե գոտիներով, որպեսզի տրանսպորտի ներսում գտնվող անձնակազմը չվնասվի ընկնող դրոնի բեկորներից։

Աղբյուրը՝ https://vk.com/unfair_advantage